Лисенко Галина Іванівна,
кандидатка історичних наук, доцентка, доцентка кафедри українознавства, документознавства та інформаційної діяльності Придніпровської державної академії будівництва та архітектури
м. Дніпро, Україна

МОДИФІКАЦІЯ ЗАВДАНЬ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Педагогіка вищої школи як наука, що вивчає закономірності освіти (самоосвіти), навчання, виховання (самовиховання) і розвитку (саморозвитку) студентів (слухачів), а також їх наукову і професійну підготовку відповідно до вимог суспільства і держави, повинна зосередитися на виконанні понад десяти завдань, важливість яких визначається актуальними викликами сьогодення.

По-перше, на нашу думку, варто зосередитися на *особливостях організації освітнього процесу у вищій школі відповідно до вимог Європейського простору вищої освіти*, членом якого Україна є вже понад десять років (2005 рік – Україна підписала Болонську декларацію; 2012 рік – утворення Європейського простору вищої освіти). Варто відзначити, що на відповідності вищої освіти України завданням сталого інноваційного розвитку суспільства наполегливо наголошує Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, яке з метою реалізації положень Римського комюніке (2020 рік, підписано міністрами ЄПВО), започаткувало «дискусію між ключовими зацікавленими сторонами (стейкголдерами) вищої освіти щодо врахування принципів сталого розвитку в процесі внутрішнього і зовнішнього забезпечення якості» [1; 7].

Увага освітянської спільноти України здебільшого спрямовується на досягнення цілі 4 – Якісна освіта (Quality Education), що передбачає забезпечення інклюзивної та рівної якісної освіти для всіх та заохочення навчання впродовж усього життя. Водночас робота щодо досягнення цілі 4 прямо та опосередковано дає змогу досягти інших цілей: 1 (подолання бідності), 3 (міцне здоров’я і благополуччя), 8 (гідна праця та економічне зростання), 9 (промисловість, інновації та інфраструктура), 11 (сталий розвиток міст і громад), 16 (мир, справедливість та сильні інститути), 17 (партнерство заради сталого розвитку) [6; 8].

Відповідно в контексті досягнення цілей сталого розвитку до порядку денного винесено питання екологізації вищої технічної освіти, що зумовило започаткування процесу «зеленого переходу в українських університетах». Так, як зазначено на сайті НАЗЯВО, у межах реалізації своєї місії «стати каталізатором позитивних змін у вищій освіті та формування культури її якості» агентство долучилося до проєкту польського національного агентства з академічних обмінів (NAWA) «Зелений перехід в українських університетах» (Green Transition in Ukrainian Universities) [2]. Цей проєкт, що координується

Вроцлавською політехнікою та спрямовується на досягнення «зелених трансформацій» у семи провідних ЗВО України, може справді дати «зелене світло» для реального забезпечення сталого розвитку українського суспільства засобами якісної освіти.

Другий важливий блок завдань педагогіки вищої школи стосується *розроблення і впровадження в систему вищої освіти нових педагогічних технологій* освіти, навчання, професійної підготовки, виховання та ін. У цьому контексті доцільно буде звернутися до понять «конструктивістська педагогіка» та «теорія конструкціонізму».

Теорія конструктивізму стверджує, що знання здобуваються не в процесі їх безпосереднього передання, а в результаті активної діяльності здобувача під час взаємодії з навчальною системою. Весь новий навчальний матеріал співвідноситься учнем/студентом із системою попередніх знань, у результаті чого формуються нові знання. Відповідно педагогу потрібно забезпечити взаємодію здобувачів з навчальним матеріалом, заохочуючи їх до осмислення нової інформації. Схожий алгоритм дій має застосовуватися також під час розроблення дистанційних курсів. Викладачеві потрібно працювати «на вихід», тобто не стільки з наявних у нього знань, скільки на те, яких результатів навчання та компетентностей потребує здобувач освіти (зокрема й вищої).

Ідейними натхненниками конструктивістської педагогіки є Ж. Піаже, Дж. Брунер, Дж. Дьюї, Г. Гарднер, Л. Виготський; практичного втілення ці ідеї зазнали в авторських методиках саморозвитку та вільного виховання М. Монтесорі, Р. Штейнера, С. Френе, Ш. Амонашвілі та інших [3].

Продовженням ідей конструктивізму в педагогіці стала теорія конструкціонізму (автор – Сеймур Пеперт, видатний американський математик, програміст, психолог і педагог, творець мови Logo). Додавши чинник практичного застосування здобутих нових знань, Сеймур Пеперт (англ. – Seymour Papert) виклав свою теорію в таких тезах: по-перше, навчання є реконструкцією, а не передаванням знань; по-друге, навчання є найбільш ефективним, коли учень творить змістовний продукт (як реальний, так і віртуальний).

З огляду на наведені теорії на численних освітніх платформах (Moodle, Edera тощо) створюються і пропонуються для проходження дистанційні курси, обов’язковими складовими яких є:

– розміщення матеріалів курсу (конспект лекцій і відеоурок);
– створення неконтрольованого пасивного форуму;
– використання інструментів вікі, глосаріїв та баз даних;
– підготовка тестів та завдань;
– створення контрольованих форумів (для конструктивних обговорень);
– модуль опитувань для отримання зворотного зв’язку про курс;
– застосування інструментів взаємного оцінювання;
– проведення самостійних досліджень з презентуванням результатів іншим учасникам курсу (у вигляді портфоліо, наприклад) [3].

На нашу думку, наведений успішний досвід комплектування та функціонування дистанційних курсів (для системи неформальної освіти) може бути значною мірою застосований для вдосконалення педагогічного процесу в системі формальної освіти, де продовжують переважати традиційні методики організації навчального процесу, що є малоефективними для формування загальних і фахових компетентностей української молоді.

Згідно з дослідженнями Міжнародної організації праці при ООН, було доведено, що «цифрова» економіка призвела до стрімкого оновлення технічних знань (здобуті майбутніми інженерами на першому курсі найновіші технічні знання вже на третьому стають застарілими), а також до стрімких змін структури праці (відповідно проблемою буде втриматися на робочих місцях «шаблонної» людської праці) [5]. Відповідно основним завданням сучасних викладачів (особливо технічних дисциплін) є підготувати молодь до сучасних змін і сформувати внутрішню мотивацію до пізнавальної активності; застосовувати нові методики, технології та підходи, що спрямовують студентів на неперервне навчання: проєктне навчання, педагогіка теорії розв'язання винахідницьких задач, медіадидактика, Wiki-дидактика, блогодидактика, дизайн-мислення, гнучке навчання (Agile) та ін. [4, с. 233].

На останок слід зауважити, що успішність закладу вищої освіти визначається його функціонуванням як повноцінної екосистеми, три важливі складника якої співіснують у гармонії: це, по-перше, менеджмент університету включно з адміністративним персоналом; по-друге, науково-педагогічні працівники включно з допоміжним персоналом; по-третє (і це найголовніший складник освітньої екосистеми), – здобувачі вищої освіти, потреби яких мають бути найповніше задоволені заради сталого майбутнього нашої держави.

Література

1. Доповідь про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2022 році / За ред. А. Бутенка, О. Єременко, Н. Стукало. Київ: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2023. 59 с. URL: https://rb.gy/jf0gj.
2. Зустріч проєкту GTUA «Зелена трансформація українських університетів». URL: https://rb.gy/lvlhs.
3. Конструктивізм, конструкціонізм та Moodle. URL: https://rb.gy/joze0.
4. Сліпчишин Л. В. Використання Agile-підходу в освіті. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Київ – Вінниця, 2020. С. 230–238.
5. Форсайт 2018: Аналіз підготовки і перепідготовки фахівців природничого і технічного спрямування, виходячи з цілей сталого соціально-економічного розвитку України до 2025 року. Київ: НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського»; Вид-во «Політехніка», 2018. 32 с. URL: http://wdc.org.ua/uk/node/189973.
6. Як ООН підтримує Цілі сталого розвитку в Україні. URL: https://rb.gy/nj25p.

7. Rome Ministerial Communiqué. 19 November 2020. URL: https://rb.gy/b3nhg.
8. UNESCO. (2017). Education for Sustainable Development Goals; UNESCO: Paris, France.